"Новини садівництва"
щоквартальний
науково-виробничий журнал
№3(77), липень-вересень 2012 р.

Засновники:

Укрсадвинпром; Уманський національний університет садівництва; Інститут помології НААНУ; Інститут зрошуваного садівництва НААНУ; Подільська дослідна станція Інституту садівництва НААНУ

Зареєстрований Держкомвидавом України 5.03.1994 р., серія КВ 465

Головний редактор:
доктор с.-г. наук Мельник О. В.

Редакційна колегія:
доктори с.-г. наук Балабак А.Ф., Бутило А.П., Копилов В.І., Копитко П.Г.,Майдебура В.І., Хоменко І.І.; доктор екон.наук Непочатенко О.О.., кандидат с.-г. наук Ріпамельник В. П.; Цимбровська Л.О., Рибак А.В.

Номер редагували:
Дрозд О.О., Мелехова І.О., Цимбровська Л.О.
Комп'ютерний набір:Мельник І.О.
Проект обкладинки,
і верстання: Мельник О.В.

За використання матеріалів посилання на "НС" обов'язкове

Підписка в редакції
Адреса редакції:
Абон. скринька 543,
20305, м. Умань-5
Черкаської області.
Сайт: www.novsad.com
Ел.пошта: novsad@ukr.net
тел. +38 04744 32326

Підписано до друку 20.IX.2012
Формат 60x84 1/16
Обсяг 3 др. арк.

Надруковано в друкарні фірми "Есе": 03142, м. Київ, пр-т Акад. Вернадського, 34-1

Зміст

Актуально

Зміна клімату: сортимент і якість плодів.....2

Захист саду

Проти хвороб після градобою: польський досвід.....5
Загрожує кров'яна попелиця.....7

Агротехніка

Вибір саджанців для інтенсивного саду.....9
Сітка чи плівка.....14
Післязбиральне удобрення суниці.....16

За рубежем

Економіка виробництва яблук.....19
Ефективність зимових сортів яблук у Польщі.....22
Нове у вирощуванні смородини.....26
Суниці на півдні Німеччини.....28

Точка зору

Ліпецькі М. Враження від візиту в Україну.....31
Садити тільки безвірусні саджанці.....32
Майборода В.П. Доступність текстів державних стандартів.....33

Нові культури і сорти

Нові сорти яблуні.....34

Переробка, реалізація

Дрозд О.О., Мельник О.В. Ефективність зберігання яблук, оброблених 1-метилциклопропеном.....38

Фото на обкладинці:
"вулики" з осміями – ефективними комахами запилювачами (фото О.В.Мельника).

ЕКОНОМІКА ВИРОБНИЦТВА ЯБЛУК

Південний Тироль

У пересічному південно–тирольському садівничому фермерському господарстві на площі 5 га збирають по 60 тонн яблук з гектара насаджень на підщепі М.9. Сад використовують іноді до 20 років. Виробництвом займається дві особи з сім'ї, витрачаючи на гектар 300 годин власної праці і додатково ще 340 найманих робітників (всього 640 год./га) з оплатою 12,58 євро за годину [1].

Вартість закладання гектара саду з щільністю садіння 3–4 тисяч дерев на гектарі, включаючи шпалеру та оплату ручної й механізованої праці, складає 34-40 тисяч євро. З урахуванням додаткових витрат на надкронове дощування вартістю 10000 і накриття сіткою від граду за 13000 євро, загальна балансова вартість новоствореного гектару яблуневого саду на підщепі М.9 сягає 57–63 тис. євро. Вказані вище статті складають 52,2% усіх витрат.

В умовно змінних щорічних витратах на догляд за насадженнями найбільшу частку – близько 35% – посідає оплата праці найманих робітників та 20% – добрива, засоби захисту рослин тощо (табл.1). Третину усіх витрат займає частка амортизаційних витрат й оподаткування основних засобів виробництва (табл. 2).

Оплату праці власників господарства встановлено на рівні 3774 євро/га або 6,29 євроцентів на кілограм плодів, що складає близько 17,4% усіх витрат. Зимове обрізування потребує 1000 євро/га, збір врожаю – 843, їх транспортування – 415, а обприскування насаджень – 377 євро/га.

Загальні витрати складають 21889,21 євро/га (36,48 євроцентів на кілограм яблук). За рівня врожайності 40 тонн з гектара загальні витрати складуть 20 тис. євро на гектар (0,45 євро на кілограм), а за 70-тонної – 22000 євро/га або 0,33 євро на кілограм. За такого рівня витрат і закупівленої ціни 0,35 євро/кг більшість садівників від вирощування яблук відмовляється.

1.Поточні витрати на догляд за насадженнями [2]

Показник	На 1 га, євро	На 1 кг плодів, євроценти
Оплата праці найманих робітників	4039,02	6,73
Машини і механізми	2661,11	4,44
Матеріали (добрива, засоби захисту й ін.)	2260,00	3,77
Інші витрати	1621,28	2,70
Страхування від градобою	624,00	1,04
Різне	300,00	0,50
Всього	11505,41	19,18

2.Амортизаційні витрати й опроцентування капіталу [2]

Показник	На 1 га, євро	На 1 кг плодів, євроценти
Амортизація		
Насадження	3152,50	5,25
Машини і механізми	1568,03	2,61
Податки		
Земля	1500,00	2,50
Машини і механізми	389,29	0,65
Всього	6609,80	11,02

Відносно високі поточні витрати на догляд визначаються насамперед дороговизною робочої сили. Витрати на оплату найманої і власної праці складають близько 7800 євро/га (0,13 євро/кг), тобто 35% загальних витрат. Такі високі витрати існують в багатьох країнах Західної Європи та неухильно зростають і в країнах південної півкулі. Це спричинює зменшення виробництва яблук чи відмову від нього, якщо не зменшаться витрати на оплату праці за одночасного росту закупівельних цін.

Інша важлива позиція – інвестиційні витрати, які оцінюють на рівні 57–63 тис. євро на гектар. За необхідності вирощувати 60-тонний і вищий врожай високоякісних плодів з гектара такі витрати обов'язкові. Щоб покрити кошти закладання нового яблуневого саду, необхідно продати 100–125 тонн яблук за ціною близько 0,50 євро/кг, проте закупівельні ціни нерідко нижчі вказаної.

Польща

За 30-тонного врожаю з гектара витрати на виробництво складають 6100–6600 євро, з них витрати на догляд – близько 2200 євро (35%). Нижчі видатки, особливо на догляд, зумовлені нижчим рівнем оплати праці. За

рівня трудозатрат 750 годин на гектар й оплаті праці 3–3,4 євро за годину частка оплати праці складає 9% щорічних і до 4% – загальних витрат [2].

Виробництво яблук окуповується за собівартості 0,21–0,22 євро/кг і 50–60% частки плодів високої якості, але за нижчого врожаю, нижчої частки плодів високої якості, або вищої частки яблук застарілих сортів, грошові надходження від реалізації врожаю не покривають витрат.

З 2010 р. виробничі витрати в Південному Тиролі на 6% зросли. Не підлягає сумніву, що і в Польщі їх ріст перевищить вказану величину. Швидше зростатиме вартість робочої сили і матеріалів, досягаючи в добре доглянутих садах навіть рівня 9250 євро/га. Беручи до уваги податок на землю й амортизацію машин і механізмів, що налічуватиме до 1200 євро/га, загальні витрати можуть сягнути 10500 євро/га, у тому числі 40% щорічні витрати на догляд.

За доброго догляду і сприятливих погодних умов можливе отримання середнього врожаю близько 40 тонн з гектара з 65–70% часткою високоякісної продукції. В такому випадку собівартість кілограма яблук під час збирання становитиме 0,24–0,27 євро без урахування витрат на упакування та зберігання. Маючи 65–70% яблук високої якості привабливих на ринку помологічних сортів, можна сподіватися на перекривання закупівельними цінами виробничих витрат.

Навіть за збільшення ще на 2500 євро на гектар витрат на виробництво, польські садівники утримають конкурентні позиції на європейському ринку яблук за умови досягнення 50-тонної врожайності з більш ніж 70% часткою високоякісних яблук сучасного сортименту. Досягнення польськими садівниками подібних врожаїв з високою часткою якісних плодів відомий польський економіст професор Е.Макош вважає цілком можливим.

Зважаючи на спад виробництва яблук у багатьох країнах Західної Європи й імпорту з Китаю та країн південної півкулі, за нормального врожаю в Західній Європі закупівельна ціна на європейському ринку могла б утриматися на рівні 0,35–0,40 євро за кілограм. У такому разі ціни польських яблук могли б стати конкурентними не тільки на європейському ринку.

Таку корисну для польських садівників ситуацію на ринку свіжих яблук може погіршити спад експорту нижче рівня 600 тисяч тонн на рік, 25% зміцнення польського злотого (до трьох злотих за євро) і значний ріст витрат на оплату праці. Ефективність виробництва яблук, вірогідно, знизить також запровадження в Польщі обігу грошової одиниці Євросоюзу.

Наведені вище показники стосуються виробництва яблук для споживання в свіжому вигляді. За умови перевищення закупівельними цінами рівня 0,12 євро за кілограм залишаються шанси на виробництво яблук для переробки.

Маючи на увазі майбутній ріст виробничих витрат і можливе зниження прибутковості виробництва, садівники мають активно використовувати існуючу сприятливу ситуацію і готуватися до більш важких часів. Для цього яблуневі сади слід закладати привабливими для ринку сортами зі щільністю близько 3000 дерев на гектарі. За ретельного аналізу потреб в інвестиціях,

удосконалення збуту продукції через добре організовані групи виробників або кооперативи, польські садівники мають значно кращі шанси на майбутнє, ніж виробники у багатьох країнах Західної Європі і не тільки, – наголошує професор Е.Макош.

Література
1.Produktionskosten im Sudtiroler apfelanbau // Obstbau Weinbau.– 2012.– №5.– P. 165-168.
2.Makosz E. Koszty produkcji jablek w Poludniowym Tyrolu // Sad. – 2012. – №8. – P. 80-81.
3.Волошенюк П.Ю. Бізнес-планування інтенсивного саду //Новини садівництва.– 2000.– №1.– С.14-16.

(О.В.Мельник)

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗИМОВИХ СОРТІВ ЯБЛУК У ПОЛЬЩІ

Оскільки виробництво яблук зростає швидше, ніж споживання, важливими для практики стають економічні аспекти. Успіх будь-якого сорту на ринку зумовлений наявністю яскравого рум'янцю, що суттєво покращує привабливість плодів (без цього яблука більш придатні для переробки). Протягом семи сезонів торгівлі – 2004-2010 рр. – досліджували 16 сортів у 17 польських товарних садівничих господарствах. Найбільш прибутковими виявилися сорти Голден Делішес і Лігол.

Врожайність

Хоча амплітуда коливання врожайності сорту Глостер за період дослідження досягла майже 25 т/га з коливанням урожаю в межах 22,5–47,2 т/га, цей схильний до періодичності сорт забезпечив найвищу середню врожайність, посівши чільне місце за продуктивністю серед 16 сортів яблуні. Суттєво стабільніше плодоношення сорту Пінова, що залишився з урожаєм навіть після сильних весняних заморозків у 2007 р., забезпечило йому третю позицію.

Сорт Лігол плодоносить менш рівномірно – у межах від 17 до 57 т/га, опускаючись на 9–13 місце тричі за період дослідження, що підтверджує схильність до періодичності плодоношення, посідаючи в середньому п'яте місце за врожайністю. На шостому місці перебуває сорт Голден Делішес і з врожайністю від 23 до понад 43 т/га.